

Behöver präster vara teologer?

»Politiska ledare använder kristen tro och bibliska referenser för att motivera politik«

I november 1917 träffades biskopskonferensen inom Svenska kyrkan. Konferensen betonade att präst-kandidater helst bör ha akademisk utbildning och studentmössa. Samtidigt konstaterades att det kan hända att ”för prästkallet synnerligen lämpade män kunna behövas tagas i anspråk för prästämbetet utan att äga dessa kvalifikationer” (referat i *Församlingsbladet* 1918, nr 2). Några år tidigare var direktorn för den praktiska-teologiska övningskursen vid Uppsala universitet på visit i teologstudenten Siri Jonsson Dahlquists föräldrahem. Hon är 1913 den andra kvinna att ta teologie kandidatexamen. Ärendet var att övertyga henne om att börja praktisk utbildning för att bli präst.

Prästbristen var för 100 år sedan så omfattande att biskoparna och utbildningsledningen motiverades att tänka utanför boxen. Till och från har det varit tufft att rekrytera präster, liksom på senare år även diakoner, kyrkomusiker och pedagoger. En annan sådan tid var 1970-talet med rejäla rekryteringstrubbel. Blivande präster fick dispens från sedvanliga teologiska krav och kunde få snabbspår till prästvigning. Då handlade det ofta om att värdera annan livserfarenhet. I en utredning för något år sedan dras slutsatsen att ”alternativa vägar till prästvigning för dem som har en annan akademisk examen från tidigare behöver utredas.” (Svenska kyrkans utredningar 2022:1). Röster har höjts för en kortad utbildning och i stället få präster från andra delar av yrkeslivet och med andra erfarenheter.

Även om situationen är illavarslande och församlingar kan ha svårt att fullgöra grunduppgifter: förkunna Guds Ord, fira nattvard regelbundet och samlas till dop, konfirmation, bikt, vigsel och begravning är jag inte övertygad att minskad teologisk kunskap bland präster är lösningen. Erfarenheterna från 1970-talet var ambivalenta och ledde till en känsla av A- och B-lag. Läget nu liknar situationen för 100 och 50 år sedan. I delar av landet, särskilt i inlandsområden, är vakanserna många. Kanske handlar förändringen om en ändrad syn på prästkallet liksom livsstilsförändringar som gjort att det blivit ännu svårare att få präster, liksom andra yrkesgrupper, att verka i mindre samhällen långt från

storstadslivet. Att vilja rota sig och dela liv över tid. Att verka inte ”för” en församling utan tillsammans ”med” församlingen.

Idag ingår minimal fördjupning i Religionshistoria (om de andra världsreligionerna, nyandlighet), Religionsbeteendevetenskap och Religionsfilosofi inom ramen för den teologiexamen som är obligatorisk för präster. Ändå är prästuppsdraget teologiskt krävande: att på ett begripligt sätt och så att evangeliet inte förvanskas ”utifrån teologisk kunskap, personlig tro och egen erfarenhet tolka och levandegöra Guds ord i den samtida kontexten.” (Biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst* 2014).

Vi ser hur politiska ledare, inte minst längst ut på de politiska ytterkanterna, använder påståenden om kristen tro och bibliska referenser för att motivera politik, öka maktanspråken och montera ner demokratiska värden. Alternative für Deutschlands demonstration mot muslimsk invandring och Rysslands angreppskrig mot Ukraina är två exempel. Redan Jörg Heider på sin tid i Österrike på 00-talet skanderade att ”budet om att älska sin nästa betyder att vi i första hand ska hjälpa våra landsmän”. Det påståendet har upprepats i närtid av vicepresident J.D. Vance i USA.

Det är som om teologi när det är kärva tider inte riktigt ses som ett eget kompetensområde som inte kan ersättas av andra kunskaper eller examina. Jag önskar att vi tänker tvärt om. Teologiska metoder och god teologi behövs för att förstå och tolka världen, kanske ännu mer i skakiga tider, när klimatnöden förvärras och krigsretoriken tar plats. När jag går till vårdcentralen är jag tack-sam över att läkaren är utbildad i medicin och att hen inte fått sitt jobb utifrån andra livserfarenheter.

BOEL HÖSSJER SUNDMAN